

INFORMACIJA

O rezultatima ankete o stanju okoliša općine Žepče

Lokalni ekološki akcioni plan općine Žepče za period 2022.-2027. godine je strateški dokument koji se odnosi na zaštitu i unapređenje okoliša u okvirima razvoja općine, a temelji se na načelima partnerstva i podijeljene odgovornosti cjelokupne zajednice te na načelima prava građana na zdrav okoliš, na dostupnost informacija o stanju okoliša, kao i odlučivanju pri donošenju i provođenju politike zaštite okoliša.

Lokalni ekološki akcioni plan općine Žepče je dio globalnog procesa koji nastoji odgovoriti na izazove zaštite okoliša, odnosno održivog upravljanja okolišem, fokusiran na područje lokalne zajednice – Općine Žepče.

Svrha dokumenta je da lokalna zajednica na odgovarajući način razmotri i fokusira pozornost na glavne ekološke probleme koji negativno utiču na okoliš, ekosustav i ljudsko zdravlje. Lokalni ekološki akcioni plan – LEAP je polazna točka za izgradnju održive lokalne zajednice

Općinski načelnik Mato Zovko je imenovao Radnu grupu i Savjetodavni odbor za izradu Lokalnog ekološkog akcionog plana općine Žepče za period 2022.-2027. godine. Zadatak imenovanih je da zajedno s Razvojnoum agencijom Žepče, koja rukovodi procesom izrade LEAP-a, i Radnom grupom analizira probleme i predlaže rješenja koja bi umanjili ili u potpunosti riješili aktualne probleme u oblasti zaštite životne sredine.

Za potrebe izrade dokumenta LEAP Žepče 2022.-2027. godine, izvršeno je anketiranje stanovništva Općine Žepče sa ciljem ispitivanja mišljenja građana o stanju okoliša i analize razine svijesti građana o okolišu u Općini.

Anketiranje je izvršeno u periodu od srpnja-listopad 2022. godine.

Anketni upitnik je distribuiran prema javnim ustanovama i poduzećima, kao i građanima putem web stranice Općine Žepče putem koje je bio omogućen pristup on line upitniku. Informiranje javnosti o prikupljanju mišljenja građana vršeno je putem službene web stranice Općine i ostalih lokalnih web portala kao i lokalnih medija (Radio Žepče).

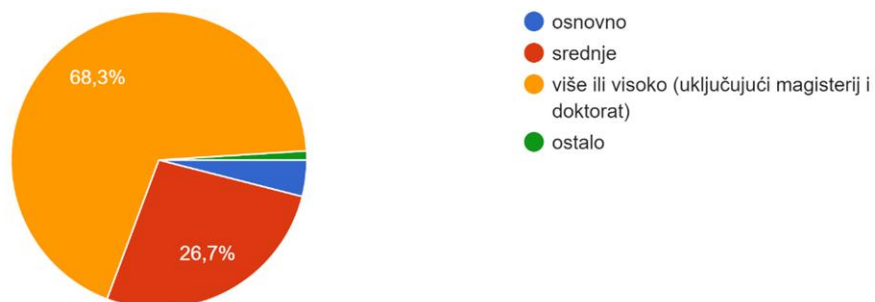
Kao metoda za prikupljanje primarnih podataka izabran je anketni upitnik. Anketni upitnik za istraživanje javnog mišljenja o stanju okoliša u Općini Žepče sadržavao je set demografskih pitanja, pitanja o razini informiranosti ispitanika i načinu informiranja o pitanjima okoliša, mišljenje i ocjene stanja različitih prirodnih resursa i komponenti okoliša, identifikacija najvećih zagađivača u Općini kao i prijedlozi za moguća rješenja prepoznatih problema u okolišu Općine.

Na on line anketni upitnik odgovorila su 102 građanina općine Žepče.

U nastavku slijede rezultati anketiranja građana:

1. Molimo Vas navedite vaše obrazovanje?

101 odgovor

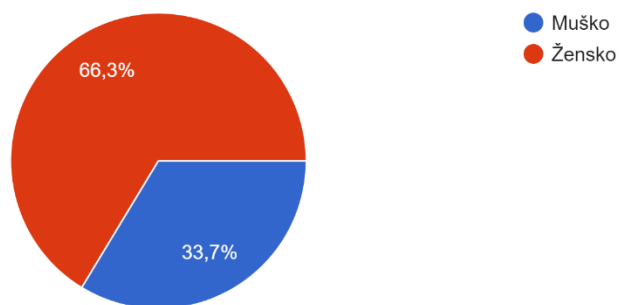

Grafikon 1. Obrazovanje ispitanika

Anketu su ispunila 101 ispitanika od čega je 68,3 % ispitanika ima obrazovanje više ili visoko, 26,7 % srednje obrazovanje, 4% osnovno obrazovanje, i 1% ostalo.

2. Vaš spol?

101 odgovor

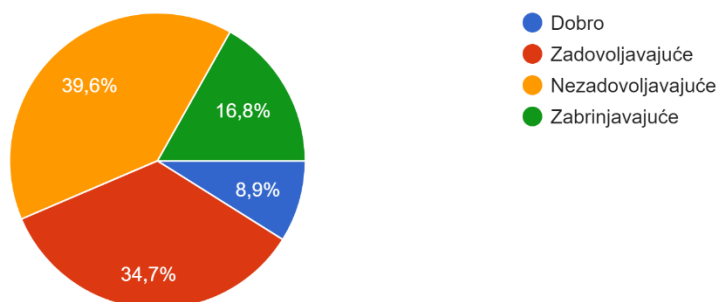

Grafikon 2. Spol ispitanika

Od ukupnog broja ispitanika, 66,3% su žene, a 33,7% ispitanika muškog spola.

3. Kakvo je po Vašem mišljenju trenutno stanje okoliša u općini?

101 odgovor

Grafikon 3. Trenutačno stanje okoliša u općini Žepče po mišljenju građana

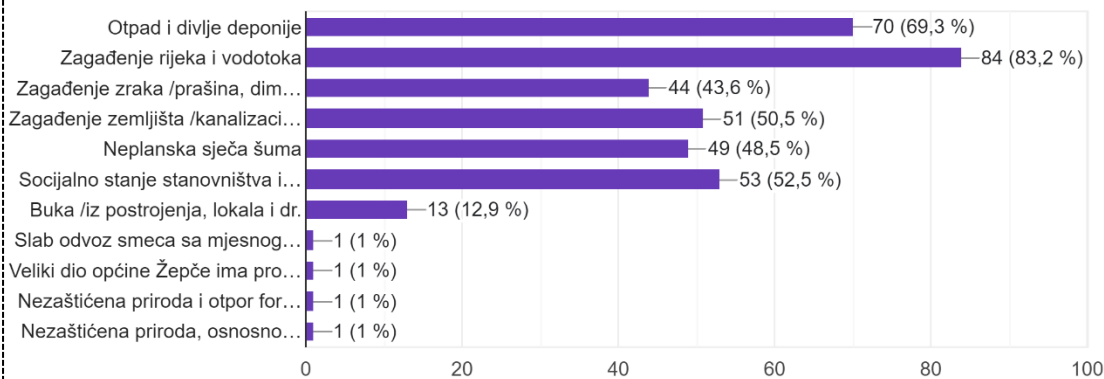
Dakle, 39,6 % anketiranih smatra da je trenutno stanje okoliša nezadovoljavajuće, a 16,8 % da je zabrinjavajuće. Ovi rezultati pokazuju značajno nezadovoljstvo stanovnika po pitanju zaštite okoliša.

Na pitanje „Koji su glavni problemi zaštite okoliša u Vašem mjestu življenja“?, većina anketiranih je navela probleme koji su vezani za: zagađenje rijeka i vodotoka (83,2%), otpad i divlje deponije (69,3%), socijalno stanje stanovništva i odnos prema okolišu (52,5%), zagađenje zemljišta/kanalizacija i dr. (50,5%), te neplanska sječa šume (48,5%).

Detaljniji rezultati su prikazani na grafikonu 4.

4. Koji su glavni problemi zaštite okoliša u vašem mjestu življenja (označite najviše 5 opcija)?

101 odgovor

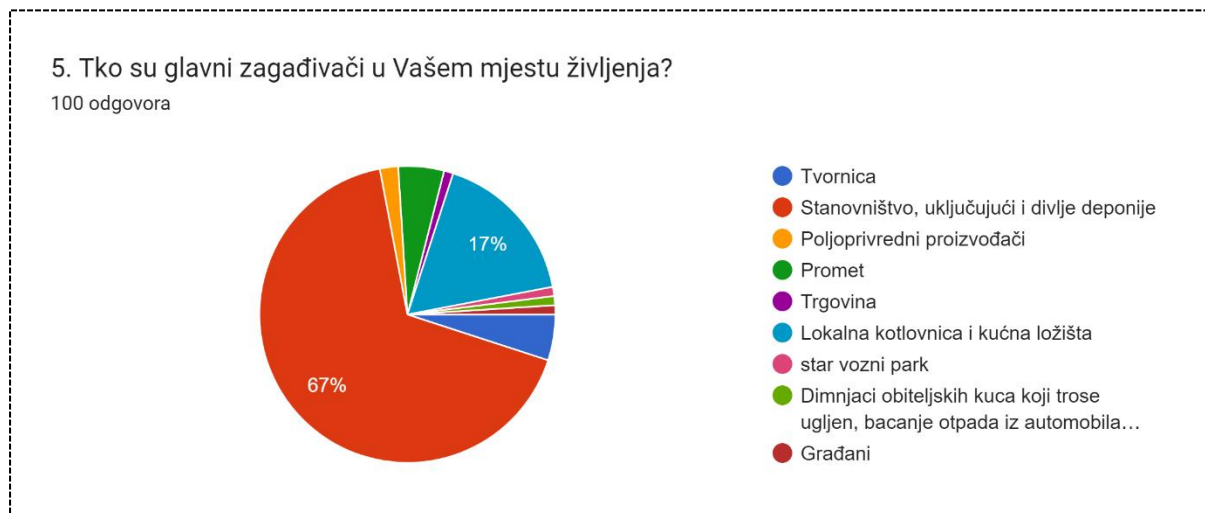

Grafikon 4. Glavni problemi vezani za okoliš po mišljenju građana

Zanimljivi su i rezultati ankete koji se tiču mišljenja građana o glavnim zagađivačima u općini Žepče. Čak 67% anketiranih su izdvojili stanovništvo i divlje deponije kao glavne zagađivače u Općini. Uspostavljanjem veze sa ponuđenim rješenjima i rangiranjem problema jasno se može doći do zaključaka o neophodnim akcijama na edukaciji stanovništva i rješavanju pitanja

deponije i potrebi sanacije divljih deponija koje je 67 % ispitanika izdvojilo kao najveći problem u oblasti zaštite okoliša.

Ostali odgovori ispitanika su slijedeći: 17% lokalna kotlovnica i kućna ložišta, po 5% promet i tvornice, 2% poljoprivredni proizvođači, dok na ostale ponuđene odgovore odlazi po 1% glasova ispitanika.

Grafikon 5. Glavni zagađivači u Općini Žepče

Najveći broj građana smatra općinu odgovornom za ovakvo stanje u oblasti i to čak 59,4%; Federaciju BiH 18,8%, Kanton 14,9% i Mjesnu zajednicu 6,9%.

U grafikonu 6. je prikazano mišljenje građana po ovom pitanju.

Grafikon 6. Najodgovorniji za stanje okoliša po mišljenju građana

Rezultati ankete na pitanju: „Ako imate ili uočite problem vezan za okoliš, kome treba da prijavite isti?“, daju jasnu sliku o tome da građani očekuju od Općine da se više angažira na pitanjima zaštite okoliša. Najveći broj ispitanika Općinu smatra najodgovornijom za stanje okoliša te se kao odgovor nameće potreba većeg angažmana općinskih službi a posebno JP kojemu je Općina osnivač, a koje većina građana identificira sa Općinom.

77,2% anketiranih smatra da je općina „mjesto“ gdje treba da prijave problem dok ima onih, i to 17,08% anketiranih koji smatraju da je Inspektorat/inspekcije na razini Županije/ FBiH pravo „mjesto“ za rješavanje pitanja iz oblasti okoliša.

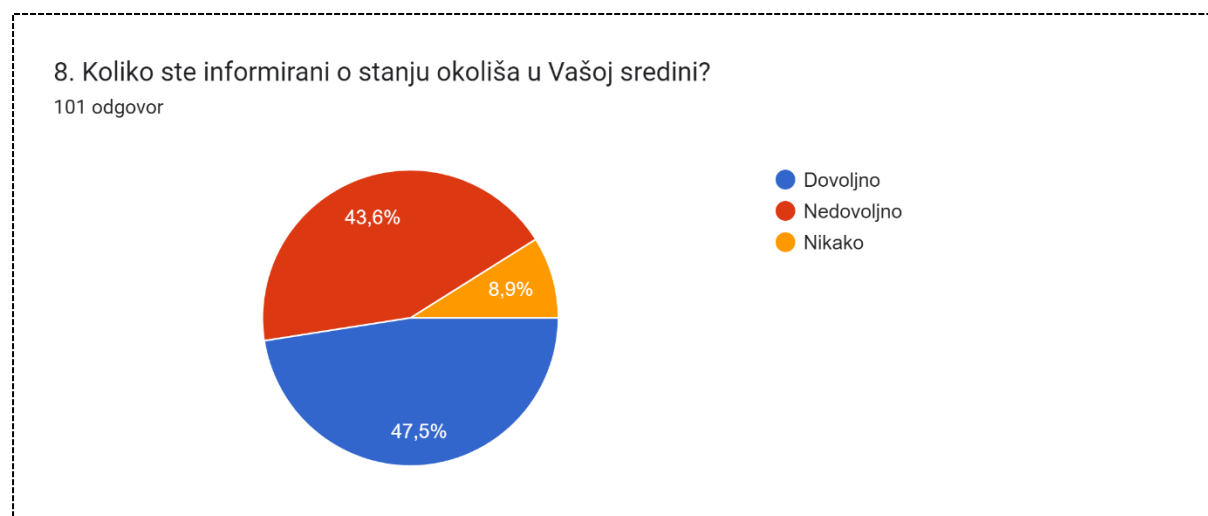
Ostali odgovori su ispod 4% i to: policija (4%) i Domu zdravlja (1%).

Grafikon 7. Adresa za prijavu problema s okolišem

Polovina ispitanika smatra da je dovoljno informirana o stanju okoliša u njihovoj Općini (47,5%). Skoro identičan postotak stanovništva smatra da je nedovoljno informirana (43,6 %), dok 8,9 % ispitanika navodi da nije nikako informirana o pitanjima okoliša.

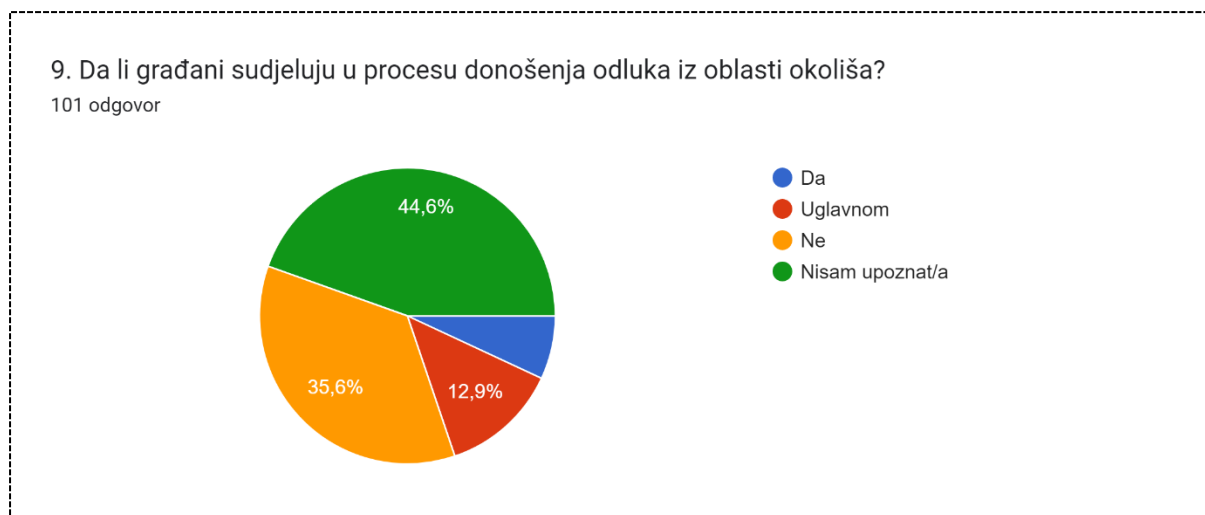
Iz ovog se nameće hitnost potrebe da se intenzivnije radi na informiranju lokalnog stanovništva o važnosti i njihovoj ulozi o brizi za okoliš.

Grafikon 8. Razina informiranosti ispitanika i način informiranja o pitanjima okoliš

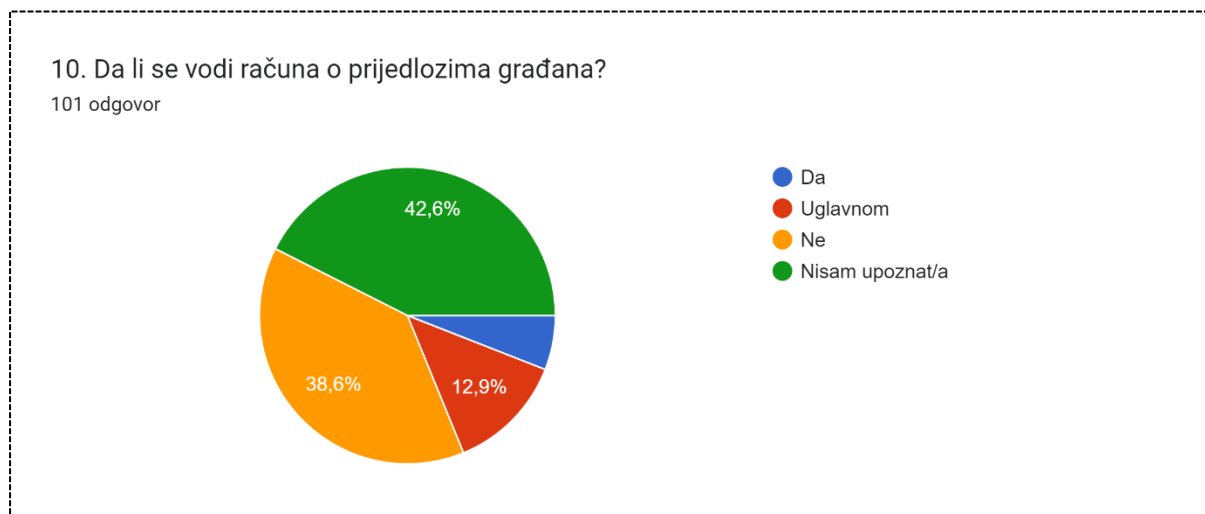
Govoreći o sudjelovanju građana u procesu donošenja odluka po pitanju zaštite okoliša, najveći broj ispitanika smatra da građani dovoljno ne sudjeluju u procesu donošenja odluka iz oblasti okoliša. Potrebno je poduzeti aktivnosti na informiranju građana o načinima i mogućnostima njihovog uključivanja u proces donošenja odluka.

U grafikonu 9. dat je postotak odgovora ispitanika i to: nisam upoznat (44,6%), ne sudjelujem (35,6%), uglavnom sudjelujem (12,9%) i sudjelujem (6,9%).

Grafikon 9. Građani u procesu donošenja odluka

Ispitanici nisu zadovoljni i nisu informirani u kojoj mjeri i da li se njihovi prijedlozi i sugestije uzimaju u obzir od strane odgovornih u Općini. Na pitanje : „Da li se vodi računa o prijedlozima građana?“, svega njih 5,9% je odgovorilo pozitivno, a 12,9% uglavnom se slaže da se prijedlozi građana uzimaju u obzir. Ostatak ispitanika nije upoznato u kojoj mjeri se stavovi građana uvažavaju (42,6%) , a jedan dio kategorično tvrdi da se prijedlozi građana ne uzimaju u obzir (38,6%). Općina treba u narednom periodu više posvetiti pažnje ovoj problematici i organizirati više javnih rasprava, skupova i događaja na kojima bi stanovništvu pružila više informacija i saslušala njihove potrebe, prijedloge i primjedbe koje potom i uvažila kroz strateške dokumente i odluke koje se donose od strane Općinskog vijeća i Općinskog načelnika.

Grafikon 10. Prihvatanje prijedloga građana

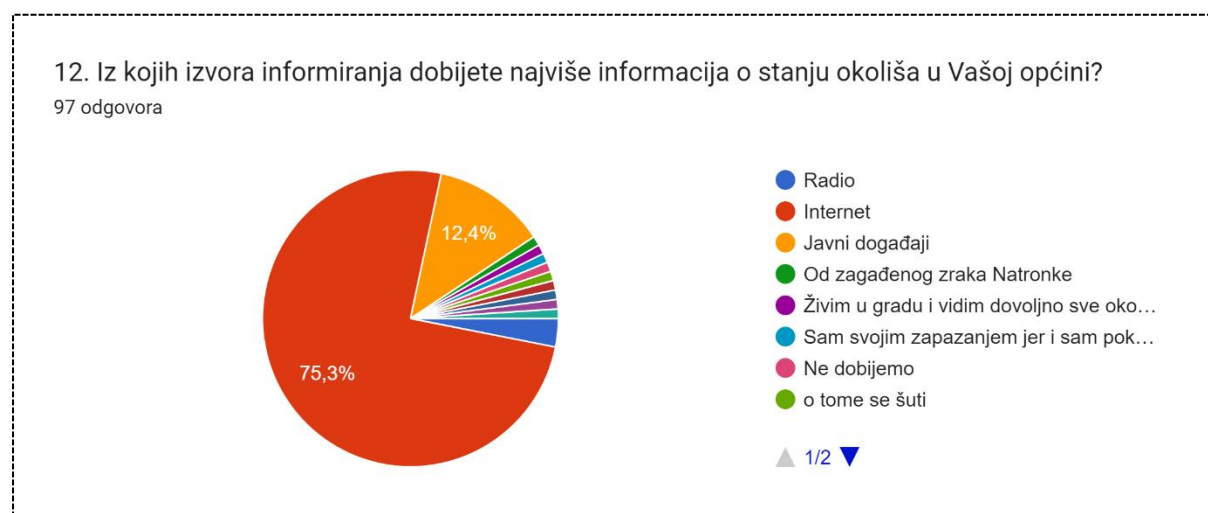
Zanimalo nas je u kojoj mjeri su stanovnici spremni da se više angažiraju u rješavanju problema u njihovoj mjesnoj zajednici /općini u dijelu okoliša i zaštite životne sredine. Odgovor da su spremni dalo je 85,9% ispitanika dok je njih 14,1% reklo da ne želi sudjelovati. Ovo je i iznenađujuće s obzirom da smo u ranijim odgovorima ispitanika prepoznali njihovu pasivnost u dolasku na javne događaje i skupove na temu zaštite okoliša kao i da većina ispitanika nije član udruženja koja se bave pitanjem okoliša i zaštite životne sredine.

Grafikon 11. Spremnost građana na rješavanje problema u lokalnoj zajednici

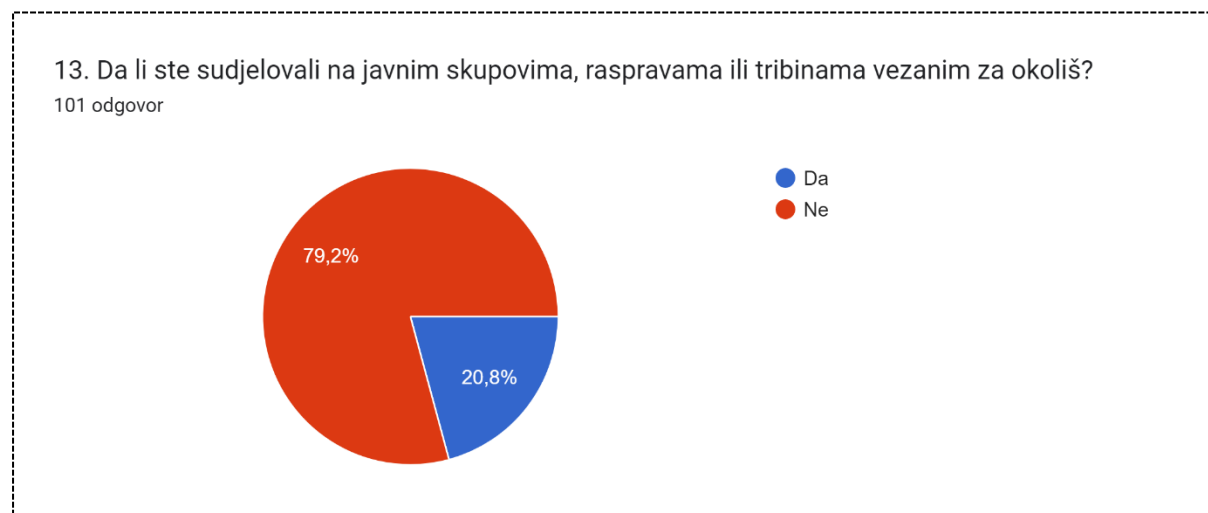
Ispitanici su mogli dati više od jednog odgovora na pitanje anketnog upitnika koji se odnosi na izvore informiranja o stanju okoliša.

Prema odgovorima ispitanici se najviše informiraju o okolišnim pitanjima putem interneta (75,3%) , javnih događaja (12,4%), radio (3%), ostali odgovori su 1% (osobna iskustva i zapažanja, Facebook stranice, i sl.)

Grafikon 12. Izvori informiranja stanovništva

Ispitanici su pitani o njihovom aktivnom sudjelovanju u javnim raspravama, na tribinama na temu okoliša ili javnim skupovima. Odgovor ispitanika je potvrdio da unatoč prepoznatom problemu okoliša u njihovoj lokalnoj zajednici, većina ispitanika nije sudjelovala ni na jednom od događaja koji su obrađivali temu okoliša i zaštite životne sredine (79,2%), dok je manji broj (20,8%) sudjelovalo na organiziranim događajima kojih je bilo. Postavlja se pitanje na koji način „ probuditi“ stanovništvo da se više educira i informira na temu okoliša kao i da sami doprinesu njegovom očuvanju.

Grafikon 13. Sudjelovanje građana na javnim događajima na temu okoliš

Ne iznenađuje dobiveni odgovor ispitanika na pitanje: „ Da li su članovi neke Udruge ili Društva za ekologiju, okoliš i zaštitu prirode“, gdje je postotak od 87% odgovora potvrdio pasivnost građana kada je u pitanju njihovo aktivnije uključivanje u zaštitu životne sredine. Postavlja se pitanje: Da li građani ne žele, ili nisu informirani o radu ovih udruga kao i o načinu uključivanja u njihovo članstvo?

Grafikon 14: Članstvo u udrugama za okoliš i zaštitu životne sredine

15. Navedite 3 najvažnija problema okoliša općine?

Na pitanje da navedu koji problemi ih najviše brinu u Općini Žepče ispitanici su naveli širok spektar problema koji se mogu svrstati u slijedeće grupe i podgrupe :

Okolišni problemi u općini Žepče (mišljenje stanovništva)
Zagađenje zemljišta i vode
Neadekvatno odlaganje kućnog i industrijskog, građevinskog, elektroničkog , kabastog i životinjskog otpada,
Povećanje broja divljih deponija uz prometnice, kanale, obale rijeka i potoka
Manjak kontejnera i kanti za otpad na ruralnim seoskim područjima
Nedovoljan odvoz smeća sa ruralnih seoskih područja od strane JP „Komunalno“ Žepče
Nepostojanje adekvatne kanalizacijske infrastrukture na cijelom području Općine
Prevelika sječa i krčenje šume
Zagađenje zraka
Gradska toplana (smog)
Kućna ložišta
Nekontrolirano spaljivanje smeća i trave po livadama)
Poljoprivredno zagađenje (korištenje pesticida, insekticida i mineralnih đubriva)
Nedovoljna svijest i kultura stanovništva (od djece do starijih sugrađana)
Nekontrolirana eksploatacija kamena u blizini kuća
Neadekvatno upravljanje prirodnim resursima (Matinski vis, biološka raznolikost)
Nedostatak parkovskih i rekreacijskih površina
Neodržavanje postojećih zelenih površina, kanala uz puteve i potoka i rijeka
Loš rad inspekcijskih organa
Izostanak kazni za prekršitelje
Neosvijestjenost građana pitanjima okoliša i zaštite životne sredine
Izostanak novaca za projekte NVO sektora i MZ u oblasti okoliša i zaštite životne sredine

Tablica1. Okolišni problemi prepoznati od građana

16. Navedite RJEŠENJE svakog od navedenih problema u općini!

Na pitanje da navedu rješenja za svaki od navedenih problema u Općini Žepče ispitanici su naveli brojne prijedloge koji se mogu svrstati u slijedeće grupe i podgrupe :

Rješenja za okolišne probleme u Općini Žepče (mišljenje stanovništva)

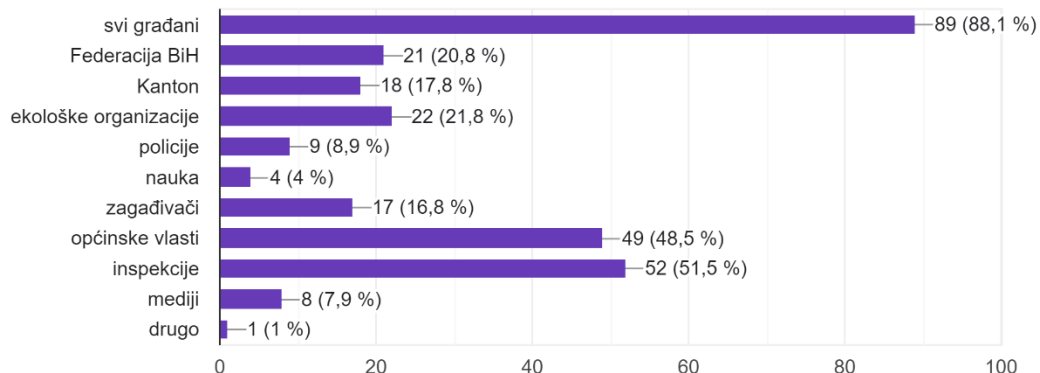
- Veći angažman Općine po pitanju okoliša te jačanje službe i zaposlenika koji rade na ovim pitanjima (obuke, treninzi i sl.)
- Provođenje zakona o zaštiti okoliša i ojačati inspekcijski nadzor (djelovati lokalno u suradnji s mjesnim zajednicama)
- Edukacije za stanovništvo o štetnosti ilegalnog odlaganja otpada
- Izgradnja nove kotlovnice na bio gorivo
- Omogućiti da se kuće u prigradskim naseljima priključe u gradski toplovod
- Intenzivnije raditi na smanjenju individualnih ložišta
- Razdvajanje i recikliranje otpada na cijelom području općine Žepče
- Izgraditi više reciklažnih dvorišta u Općini
- Više kontejnera i kanti na cijelom području Općine
- Osnivanje odjela za okoliš u Općini
- U školama uvesti vannastavne sadržaje na temu zaštite životne sredine i okoliša za djecu svih uzrasta, i u vrtićima.
- Angažiranje komunalnih redara i praćenje njihovog rada na terenu
- Riješiti kanalizaciju u selima i povezati je sa pročišćivačem
- Zabraniti i pojačati kontrolu bacanja poljoprivrednih otpada u potoke, podizanje ekološke svijesti građana o štetnosti
- Redovno čišćenje korita rijeka, veći angažman volontera i lokalnog stanovništva u čišćenju okoliša;
- Zaštiti prirodna bogatstva -biodiverzitet, (od derogacije zaštititi Matinski vis)
- Organiziranje eko akcija čišćenja javnih površina
- Akcija pošumljavanja i sađenja stabala i cvijeća uz aktivnije sudjelovanje stanovnika u istim,

Tablica 2. Rješenja okolišnih problema prema mišljenju građana

Ispitanici su mišljenja da o zaštiti životne sredine treba da brinu svi građani (88,1%), potom inspekcije (51,5%) i Općina (48,5%), a ispod 8% dobili su odgovori : policija, nauka i mediji.

17. Tko bi po Vama prije svega trebao da se brine o zaštiti životne sredine/možete izabrati 3 opcije?

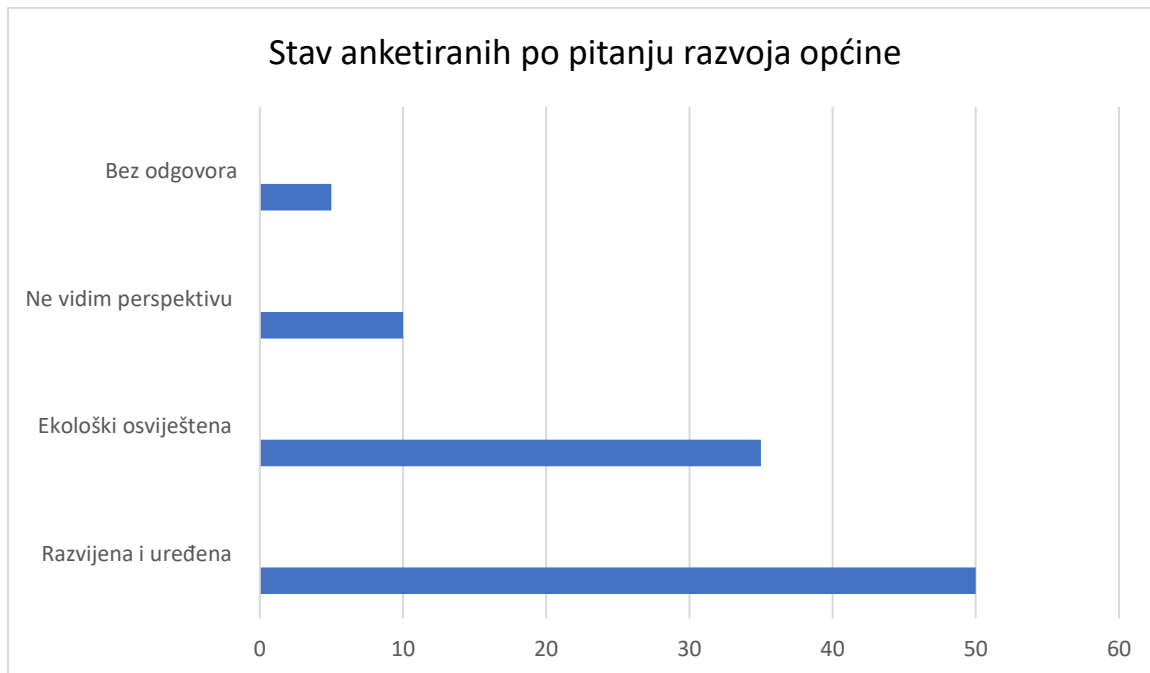
101 odgovor

Grafikon 15. Briga za okoliš i životnu sredinu

Ono što je ohrabrujuće jeste činjenica da većina ispitanika ima pozitivan stav kada je u pitanju budućnost Općine Žepče kada se govori o zaštiti okoliša.

Na pitanje:“ Kako vidite vašu općinu u narednih 10 godina?“, čak 50% ispitanika je odgovorilo da općinu vidi razvijenu , uređenu, čistu i okolišno osviještenu.

Zaključci analize ankete za istraživanje javnog mišljenja o stanju okoliša u općini Žepče

- Više od 50% građana nije zadovoljno stanjem okoliša u općini Žepče;
- Najveći problem građani smatraju zagađenje rijeka i vodotoka i otpad i divlje deponije;
- Glavni zagađivači su sami stanovnici općine Žepče,
- Najveći postotak građana smatra općinu odgovornom za ovakvo stanje u oblasti zaštite životne sredine;
- Više od 50% građana nije dovoljno informirano o stanju okoliša u općini Žepče;
- Najveći broj ispitanika smatra da građani dovoljno ne sudjeluju u procesu donošenja odluka iz oblasti okoliša;
- Ispitanici nisu zadovoljni i nisu informirani u kojoj mjeri i da li se njihovi prijedlozi i sugestije uzimaju u obzir od strane odgovornih u Općini:
- Više od 85% stanovnika izrazilo je spremnost da se više angažira u rješavanju problema u njihovoj mjesnoj zajednici /općini u dijelu okoliša i zaštite životne sredine;
- Ispitanici se najviše informiraju o okolišnim pitanjima putem interneta preko 75%;
- Više od 79% ispitanika nikada nije sudjelovalo ni na jednom od događaja koji su obrađivali temu okoliša i zaštite životne sredine;
- Više od 87% ispitanika je potvrdilo da nije član ni jedne Udruge ili Društva za ekologiju, okoliš i zaštitu prirode;
- Najugroženiji prirodni resursi u općini Žepče su vode i zemljište.
- Najveći okolišni problem u općini Žepče je nepostojanje kanalizacijske infrastrukture na cijelom području.
- Najveći uzrok zagađenja u Općini Žepče je neadekvatno odlaganje kućnog i industrijskog, građevinskog, elektroničkog, kabastog i životinjskog otpada (ne sanitarne i divlje deponije)
- Najveća očekivanja ispitanika od nadležnih organa u oblasti okoliša u Općini Žepče je veći angažman Općine po pitanju okoliša te jačanje službe i zaposlenika na ovim pitanjima (obuke, treninzi)
- Najveći prioriteti su: Izgradnja toplovoda za Novo Žepče i nove kotlovnice u Žepču, izgradnja sustava kanalizacije na cijelom području općine Žepče, kao i organizirano prikupljanje otpada na cijelom području općine Žepče i izgradnja reciklažnih dvorišta;
- Više od 88% ispitanika je mišljenja da o zaštiti životne sredine treba da brinu svi građani;
- Više od 50% ispitanika ima pozitivan stav kada je u pitanju budućnost Općine Žepče kada se govori o zaštiti okoliša i općinu vidi razvijenu, uređenu, čistu i okolišno osviještenu.

Žepče, 10.12.2022. godine

Direktorica RAŽ-

Branka Janko

Branka Janko